

I väntan på solenergi

— lär er att spara mera

LO-Tidningen
M/L 30

MÅNGA beskyller modern teknologi och vetenskap för dagens miljösituation. Och visst har de rätt i detta, men de glömmet en viktig sak - att det är bara dagens moderna teknologi och vetenskap som kan lösa dagens miljösituation på ett för den moderna människan acceptabelt sätt.

Hur ska vi producera vår elenergi? Idag produceras den mestadels genom förbränning, kärnenergi och vattenkraft. Sverige är lyckligt lottat, vi har gott om vattenkraft och slipper därför de allra största problemen. Men allt eftersom vårt energibehov ökar måste vi hitta flera energikällor.

De kvarvarande försarna försvaras hätskt av lokalbefolkningen. Inte heller kan vi bygga nya kärnkraftverk eftersom vi i den rådgivande folkomröstningen beslutat oss för att avveckla denna energimöjlighet! Det finns därför inte så många andra möjligheter kvar än att satsa på förbränningsanläggningar för torv, flis, kol och olja. Men även då blir vi tvungna att satsa på energibesparande teknik för att få ner priset till rimlig nivå.

I längden kommer vi inte att kunna bränna våra kol- och oljereserver då dessa med tiden blir alltmer dyra och sällsynta. Den s k 'växthuseffekten' gör också denna lösning ohållbar i längden.

Hur ska vi då lösa energifrågan om, säg så där 50-60 år? Tja, de s k alternativa energikällorna är knappast en framkomlig väg. De ger för lite energi för att vara attraktiva. Även energisparandet kan bara nå till en viss gräns.

Konstgjorda solar

Det finns dock energikällor under utveckling som kanske kommer i drift en bit in på 2000-talet. Ett av de mer tekniskt intressanta projekten innehåller bland annat en konstgjord sol i miniatyrformat, eller i klartext fusion.

Ett annat mera spektakulärt projekt som framkom under 70-talets glada dagar är solfångare i banor runt jorden.

Båda projekten kan om de realiseras tillverka elkraft i en sådan omfattning att de får dagens totala energiproduktion över hela världen att framstå som löjlig.

Bakvänd reaktor

Den landbaserade tekniken (fusionen) är en form av raffinerad bakvänd kärnreaktor. I stället för att slå sönder atomer till mindre enheter sätter man ihop dem i större. För att vara exakt

sätter man ihop en väteisotop (deuterium) till helium. Principen är densamma som används i vätebomber och i solen. Avfallet från reaktorn är i det närmaste obefintligt och i vilket fall som helst inte så pass radioaktivt att det kan bli skadligt för människan. Dessutom har detta avfall en mycket kort halveringstid, vilket i praktiken innebär att strålningen försvinner på några veckor i stället för årtusenden som i fallet med kärnavfall.

Kräver samarbete

Problemen med teknologin är dels rent tekniska och dels politiska. Eftersom den ger sådana enorma mängder energi samtidigt som tekniken är mycket dyrbar i initialskedet (i drift är den inte dyrare än någon annan) krävs det ett någorlunda väl fungerande internationellt samarbete så att alla nationer kan ta del av tek-

niken. Vissa oljebolag och energiproducenter motarbetar också projektet aktivt då de inte kan få ut samma vinster på den här vägen.

Science fiction?

Det andra projektet är mer futuristiskt och kommer kanske heller aldrig att bli verklighet. Det innehåller dock intressant teknologi och intressanta möjligheter. Även detta projekt kräver ett höggradigt samarbete, då det är ännu dyrare än det första. En enskild nation skulle helt enkelt inte ha råd. Projektet går i korthet ut på att man placerar stora solfångare (flera kvadratkilometer) i en geostationär bana runt jorden där dessa på traditionell väg omvandlar solenergi till elenergi. Transporten av elenergin till jorden sköts via mikrovågor. Teknologin finns men det som saknas är det politiska ställningstagandet. Under alla omständigheter är detta teknologier som kommer att realiseras (om de överhuvudtaget gör det) först in på 2000-talet.

Fram till dess får vi ta vad som bjuds och dit hör bland annat energibesparing. □

BERTIL HANSSON

LO-sektionen i Gislaved